

DES
100

1777

100

M. S. Eesti-Ma Rahwa

Kalender

ehk

Täht-Ramat

1777

Aasta peäle, pärrast meie

Josanda Jeesuse Kristuse
Sündimist.

(Eiia ühhes on ka trükkitud, Pastor Johanni
Kristow Henkeli ramat, Jummalala surest teggu-
dest Inimeste heaks; mis walmis ja kookopandud
maksab üinna trükkerii sees 15 Koppikad, ja kelle
reine Jäggo ka pea trükkitud saab.)

Tallinnas, trükkitud Lindworssekirjadeg

Värrast sedda kändigt Jesuse Kristuske
sündimist on tännarwo se 1777. aastal.

Värrast ma-ilma lomist	5777
Värrast Eutterusse õige Us'o ülles- mõtmist	260
Värrast wanna katko	120
Värrast sedda kui wäggi Pranburgi läks	98
Värrast sedda kui Toompä põllend	93
Värrast sedda sure nälja hakkatust	82
Värrast teist katko	67

Värrast mele armolisfema Kelsel ja Sure Praua K A T A R I N A sündimist	48
Värrast sedda kui ta hakkand walis- fema	11

Pühha: Päwa märk **A.**

Toulo-ja Wastla päwa wahhel on 9
Nädalat.

Märkide seketaminne.

- Noor ku.
- D Esimenne werendel.
- Täs ku.
- ☾ Wiimne werendel.
- ✠ Hea aadrit lasta.
- ☪ Hea kuppõ lasta.
- ✠ Hea arstimisse rohto roõtra.
- ✠ Hea kühwada ning istutada.
- Hea lapsi wõdrutada.
- ✠ Sedda, mis pitkalliste peab kaswama.
- Hea puid raluda hone tarwis.
- └ Ahjo tarwis.
- p. parrast.
- p. l. parrast lounat.
- e. l. enne lounat.
- W. Pühha.

JANUARIUS. Nedri. Ku.

Kristusse ümberlei-
tamisfest, Lul. 2, 21.

1 **Nedri Pääw**

2 Abel, Seth,

3 Enoſ

4 Metusalem

5 Simeon

6 **Running P.**

7 Juliarus

Alta
Jummal.

Jummi

saddo

ja

tuiſt,

D 1, 44. p. l.

• pärrast

ſedda

Kolmas Peas-
tük.

Sureſt Wee-
Upputusfest.

J. 54.

Se ſtadis.
kui Jnni-
u. ſſi halka s
paljo sama Ma
peäle, et neimad

wägga mitme-
ſugguſte Pattu-

dega Jummalat
wihhaſtaſid, ja

temmaſ ennau
paljo ei holineud.

Jnnimeſte Kur-
jus (dötd. Ne
olli ſuur Ma

peäl, ja nende
Süddame Wöſt-

ted ja Wötle-
miſ

Jefus 12 Aſtat Kanna, Lul. 2,

8 **1 P. p. 3. R. Pühh.**

9 Peatus

10 **Paroli P.**

11 Ewralm

12 Rein

13 Hilarius

14 Weliks

→ on.

ſelget

ja kange

• **1, 43. e. l.**

• kül-

mat

Pulmad Kana Liinäs, Iwan. 2.

15 **2 P. p. 3. R. Pühh.**

16 Klobregt

→ Ilmat

Sel Kuul on 31 Päeva

17 Jännise P.	odata.	missed selge
18 Aksel	Wägga	kurjad igga-
19 Sara	7, 28. p. l.	pääw; nenda et
20 Wab. Seb.		✠ kulum
21 Neto	—	mat sedda liggi-
<hr/>		
Peäliskust Kapern. liinas, Matt. 8.		et ta Jummessi
22 3. P. p. 3. R. Pühh.		Ma peäle olli
23 Lotra	pehmet	teinud ja ta
24 Timoteus	ning	Südda tegai
25 Wawli ümb.	uddu-	haiget. Keik
26 Polikarpus	sed	Jummala No-
27 Kristostom.	—	minissed, ja
28 Karel	6, 10. e. l.	temma pühha
Kristus laewa peäl, Matt 8.		Minne Kuluta-
29 3. P. p. 3. R. Pühh.		missed (S. 50.)
30 Adelgund	il-	ollid ilma: aego
31 Uln	mat.	olnud, sepärrast
		ürtles Jummal:
		minno

ranel selle ku pämal touseb päike kello 8. ning
 ühhe pole tundi, läbbäb alla kell 3 ning ühhe pole
 tundi. Pääw on pitk 7. tundi, ja ö 17 tundi.

FEBRUARIS, Kõnula - Pu.

1	Piirit	Kaunid	Minno Waim ei pea mitte ig- gaweste Inni- meste sees no- mima, sest et nemmad agga Lihha on ; ma tahhan Inni- mest, mis min- na ollen lonud, Ma peält ärra- kautada, ni hä- sti Innimessed, kui Le. s'ed, ja Romajad, ja Lünnud, mis Laewa al.
2	Kõnula P.	kül-	
3	Hanna	D 9, 27. p. 1.	
4	Beronika	mad	

Umbrohust, Matt. 13.

5 5 P. p. 3. R. P.

6	Tio	Ilnad.
7	Rikart	
8	Käsperdina	Lummi-
9	Salomon	+
10	Kolastika	saddo.
11	Edo	10, 55. e. l.

Wina - midest, Matt. 20.

12 9 P. e. Krist. Üllest. P.

13	Peningna	◆	Sulla
14	Walentini		
15	Wauстина	→	Iln : felle järkele
16	Juliana		
17	Aleksander		
18	Konfordia		

S. 55. Wenda
olleks Jummal
omma karge
Kohto ja digus-
se pärrast pid-
dand

Etel. Kuul. on 28 Päeva.

Külwt Mehhest, Luc. 8, 14.		
19	P. e. R. U. P. S. A. C. 3, 14 P.	fui keik Waggad
20	Eugarius	affa-
21	Jesaias	wad
22	Peetri Pääm. v.	jälle
23	Serenus	wägga
24	Maddise P.	külmad
25	Wiktorius	ilmad
Pimme tee äres, Luc. 18.		
26	Pühha P.	4, 58 P.
27	Leander	tul-
28	Wastla P.	lema.
		dand teegema, Ma peält ollek- sid ärraldoppend olnud; agga Noa, se wagga Noa: (S. 53.) ellas weel, ja temma leidis Armo Jumma- la Eilma ees. Temma, onima Maefega, ja temma kolm Poega

16 nel selle ku päwal touseb päike kello 7. lähhäb
alla kello 5. päätw on 10, õ agga 14 tundi pitk.

1	Zuhla Päär	Ränge	Poega Sem,
2	Medea	kulm,	Ham ja Jawet,
3	Fers	selle	omima Maeste-
4	Adrian	L	ga, need kahhek-
Kristusse Kiusatamisest, Matt. 4.			
5	P. Paastus	D 7, 57. e. l.	ja Hinge said
6	Kottwrid	järrele	wäärt arwatud,
7	Perpetua	✠	et nemmad sest
8	Ciprian	tuul	Arrakautamis-
9	Pööril Päär	lummi-	sest piddid ille-
10	Mifeus	✠ saddo	jäma, ja et mitte
11	Konstantin	ja	weel Junimes-

Kananea Maesest, Matt. 15, 12.			
12	3 Wühha Paast. Preet.		g. 56. Hea
13	Ernestus	● 4 22. e. l.	Melega olleks
14	Sakarias	●	Jummal kül lei-
15	Longinus	tuisf.	keide peäle weel
16	Kert	Müüd	hallastand, kui
17	Tuiso	af-	se olleks woinud
18	Willemina	fab	olla; Jummal
			watas otse weel
			— ueste

Sel Kuul on 31 Päwa.

Sesties kurratist waewat: Euf 1		ueste Innimes:
19 4 Pühha P.	Päwa=	te Ello: Wisid
20 Matrona	→	läbbi; agga wa-
21 Pent	37.4. e. l.	ta (ööldakse),
22 Kawael	✠ paiste	Ma olli Jum-
23 Tiits	lund	mala ees ärra-
24 Kasimir	sulla-	rillutud, ja olli
25 Paast M. P.	tada.	täis Wäggewab-
5000 Meyhe söötmissfest, Joau. 6.		da sanud, fest
26 5 Pühha P.	Peh=	keik Pihha olli
27 Kustaw	☩ med	ommad Ello:
28 Kideon	☉ I, 57 e. l.	Wisid Ma peäl
29 Kido	☽ sullad	ärrarikkunud.
30 Adonias	ilmad.	Sepärrast ütles
31 Detlaus	☿	Jummal. Moa
		wastu: Keige
		Pihha Ots on
		min:

ionel selle ku päwal tonseb pälle kello 6. lähhäb
alla kello 6. pääw on 12. ja ö 12. tuundi pitk.

22333. Tüerl. ehf Mahla. Ku.

1	Kacial. Pääw	Pummi	minno ette tul-
	Jesus kirowidega wissat. Joan. 8.		nud, sest Ma on
2	6 Pühh. Paast.	tuist,	täis Wägge wal-
3	Berdinand	D 7, 47 p. l.	da neisi sanud;
4	Ambros	8 segga-	sepärrast wata,
5	Maksim	sed	ma tahhan neid
6	Kölestin	niisked	Maga hõpis
7	Aron	ja	är rarikkuda.
8	Piborius	∴	§. 57. Jum-

	Kristusse sisse. söltmisses, Matt. 21.		se, kui da wi si
9	7 Pühh. Paast.	peh-	Jummal tedda
10	Etsekiel	8 med	tahkis illespid-
11	Yeo	● 9, 30. p. l.	dada selle Muht-
12	Julius	Ilmad	lusse dial; tem-
13	Suur R. P.	on	ma pididi üks
14	Suur Rede	Rünni P.	suur Laew teg-
15	Karin	∴ lota.	gema, kui üks

	Kristusse illestoumisses, Marc. 16.		suur Hone; nen-
16	6 Esim. Pühh	Kange	da ütles Jum-
17	Seine Pühh	tuul	mal: Te ennese-
			le Laewa Kõwri
			Puust; Kam-

Sel Kuul on 30 Päwa.

18 Kolmas P.	wihma-	brittega pead sa
19 Timon	☾ 6, 36. p. l.	se Laewa tegge-
20 Adolarius	☿ ja	ma; ja seest: ja
21 Karisius	♁ lumi-	toäl ja spid di
22 Rajus	mega	pead sa sedda
Kinnipandud ukfist, Joan. 20.		Piggiga tõrwa-
23 1 P. Kr. III. P. Jüri P.		ma. Ja seddawi
24 Albert	segga-	si pead sa sedda
25 Marjus P.	tud.	teggema: kolm-
26 Etselias	☉ 9, 49. e. l.	sadda Künart
27 Eudokw	☿	olgo Laewa Pite-
28 Klaus	külmad	kus; witsküm-
29 Wtalls	☿ ööd.	mend Künart
Heast Karjatsest, Joana. 10.		tema Laijus, ja
30 2 P. pärrast Kr. III. P.		kolmkümmend
		Künart temma
		Kõrgus; ja weel
		õppetas Jum-

12 nel selle ku päwal touseb päilit pole tuadi pär-
 rast kello 4. ning lähhab alla, pool tuadi pärrast kel-
 lo 7. Pääw on pitk 15 ja ö 9 tuadi.

1	Wolbr P.	Willo	mal, et üks ja
2	Eule † Pääro	♣ uddu=	üks Alken pid
3	Risti Leidm.	♠ 9, 32. e l	bid ollema tem
4	Kottard	ne	ma Külle peäl,
5	Susanna	♣ ja	ja kolmed laed
6	Domilla	taulne	pealestikko.
Ürrikesse aia pärrast, Joan. 16.			9. 58. Sed
7	3 P. pärrast Kr. Ülest. P		da kül woisid
8	Walerius	ilm wah,	mitto siis Rae
9	Jod	♣ hetab	rüks paanna, kui
10	Parnabas	Peawa=	nemmad näg
11	Wiktoria	● 1, 1. p. 1.	gid, et Noa ni
12	Kert	♣ paist=	suggust löymat
13	Liberatus	misse	ta suurt Ellajast
Kristusse ärraminnetis, Joan. 16.			ehhitas; agga
14	4 P. pärrast Kr. Ülest. P.		Jummalala Käs
15	Sohwi	ja	so peäle teggi ta
16	Jodokus	♣	sedda ja Jum
17	Eriß	wih=	mala Suust teas
18	Nikander	maga	dis ta mis piddi
			sündima; sest
			nenda ütles
			Jummal; Wa
			ta,

Sel Kuul on 31 Päwa.

19	Botensia		C 2, 56. e. l.	ta, minna tab-
20	Hill		[Range	han Wee. Uppu-
Digest Pallumisest, Joan. 16, 23.				
21	5 P. pärr. Krist. III. P.			tust Ma peäle
22	Emilia		rahhe	sata, et ma ärra-
23	Eduard		on	riffun Laewa
24	Vendiks		kar-	alt keik Eihha,
25	Suur R. P.		5, 12. p. l.	kus Eho Waini
26	Ester		ta.	sees on; keik,
27	Beet		So-	mits Ma peäl
Nõmistajast, Joan. 15, 16.				
28	6 P. pärr. Kr. Illust. P.			on, peab Hinge
29	Mart		jad	heitma. Agga
30	Petronella		il-	finnoga tabhan
31	Wifand		mad.	ma omma Seä-

8mal selle ku päwal touseb päite pole tundt
 pärrast kello 3. ning lähhäb alla pole tundt pärrast
 kello 8. pääw on piäl 17. õ agga 7 tundt.

1 Kotikal	Wil=	no Maene ja so
2 Hiskia	D 0, 46. e. l.	Poegade Mae-
3 Kasinus	+ lud	sed sinnoga.
Pühhasi Walmust,	Joan. 14, 23.	J. 59. Keige-
4 Pühhi	tuul=	suggusest ella-
5 Teine Pühha	sed	wast Lomadest,
6 Kolmas P.	ilmad.	mis Wee sees ei
7 Lukrefia		woi ellad, pid-
8 Medardus	L	did ka mõned
9 Bertram	☉	Paarid Laeva
10 Pitkoni P.	☉ 2, 38. e. l.	sisse sama wor-
Jesus ja Nifodemus,	Joan. 3.	tud, et keikist ja
11 Jains J. P.	Range	i g g a ü h h e s t
12 Basiliides	mür=	Suggu Elluse
13 Tobias	rista=	jääks feige se
14 Valerius	minne	Ma peäle; neist
15 Titus	on	Lindudest nende
16 Justina	* odata.	Suggu järrele,
17 Kreet	☉ 8, 18. e. l.	ja neist Lojustest
		nende Sou jär-
		rele, ja keikist,
		mis Ma peäl
		romawad, nen-

Sel Kuul on 30 Päwa.

Riffast Wechpen, xul. 16.

18 **P. p. 9. a. 3. P.**

19 Kewasius	✠ selle
20 Abgarus	järrel
21 Nael	wilko
22 Abbaſus	→ tuul.
23 Wafilus	Peäwa-
24 Sani Päaw	2, 5. e. l.

Sureſt Shtofoma aiast, xul. 14, 16.

25 **P. p. 5. a. 3. P.**

26 Jeremias	→ paiste
27 Ladislaus	∴ ja
28 Jofua	fojad
29 Peter Pakre	kuiwad
30 Judit	ilmad.

de Suggu järre-
le. Keikist (üt-
les Jummal)
peawad nem-
mad kahheſte
ehk Paaris so
jure tullemä, et
nemmad Ellus-
se jäwad.

9. 60. Kui
Dea keik olli tei-
nud, ſedda mö-
da, kui Jummal
tebda olli läsk-
nud, nenda et ſe
Eaew walmis
oll, ſis ütles
Jum-

10 nel selle Ku Päwal touseb päike 3. werendel
pärrast kello 2. ning lähhäb alla, üks werendel pärr-
rast kello 9. Päaw on pitk 18 ning üks pool tundi.
D on 5. ning üks pool tundi.

1	Leobald		D 5, 9. p 1.	Jummal: Minne nääud sunna ja keik so Perre seäna Laetwa peäle; ja keikist puhtaišt lojusk: test (eht neist, mis sel Ujal Jm nimestele oliid tubbatud süa), wõtta ennefele seitsõ Pari, itša üks Jõsane ja temma Emma: ne; ja neist lojusk: test, mis ei olle puhtad, kaks üks Jõsane ja temma Emma: ne; nendafam: moti neist Vin: dudedst, mis Laetwa al, seitsõ Pa:
2	Raddunud Lambast,		Eul. 15, 1.	
3	Kornellus		Selged	
4	Ulrik		ja	
5	Anselm		✠ wõgga	
6	Hektor		L sojad	
7	Demetrius		✠	
8	Erino		ilmad.	
9	Olge armolissed,		Eul. 6, 36.	
10	Israel			
11	Cleonora		Pärrast	
12	Hindrik		sedda	
13	Marrote B.		L kange	
14	Ponawent		mürris-	
15	Apoll. Jagg.		taminne,	
16	Nobless Kallasagist,		Eul. 5, 1	
17	Alexius			

Sel Kuul on 31 Päwa.

18	Rosina	wihma	ri igga	Sug-
19	Kuwina	ja	gust.	Ja Moa
20	Ellias	tulega.	teggi feik	sedda:
21	Zaniel	Waike-	mõdda, kui	Jam-
22	Maris M. P.	sed	mal	temmale
			käskis.	

Wartseride õigusfest, Matt. 5.

23	P. p. 3. a. J. P.		6. 61.	Moa
24	Kirsti	(25. p. 1	olli	kuusfadda
25	Jakobi P.	paudo	Alastad	wanna,
26	Anno	ilmad	kui se	Wee, Up-
27	Marta	uddu-	putusse	Wesfi
28	Peatrix	sed	Ma	peäle tulli.
29	Olowi P.	õõd.	Temmaläks	siis
			Laewa	peäle,
			ja	temma
			jad	Em, Ham
			ja	Jawet, ja
			Moa	Maene, ja
			folm	temma

4000 Mehhe sõõtmisfest, Mark. 8.

14 nel selle ku päwal touseb pälle 3 werendel pärrast kello 4 ning lähhäb alla werendel pärrast kello 7. päaw on piik 14 ning üks pool, õ agga 9. ning üks pool tundi.

1 Peetri Wang.	Kaunid	Poegade Maesed
2 Annibal	sojad	ja lui nemmad
3 Eleasar	ilmad,	sisse läksid, siis
4 Judas	kange	tulid Issane ja
5 Dominikus	L	Emmane keigest
Walle Prohwetidest, Matt. 7, 15.		Eihhast, neist
6 P. p. 3. a. J. P.		puhtast Lojus-
7 Tonatus	mihm	test, ja neist mit-
8 Siraafus	o, 39. l. l.	te puhtad ei olle;
9 Romanus	rahhe-	keitsuggu Eha-
10 Samuue P.	ga	jaid omma Sou
11 Eusebius	ga	järrele, ja keik-
12 Klara	seg-	suggu Lojuksid
Walletohts. Waja Piddaj. Iul. 16.		omma Sou jär-
13 P. p. 3. a. J. P.		rele, ja keiksug-
14 Edo	L. 1, 37. P. l.	gu Demajad,
15 Kusti Mar.	gaatud.	mis Ma peäl
16 Isak	Wair-	ronamad om-
17 Onesimus	sed	ma Sou järre-
18 Beno	ilmad	le, ja keiksuggu
		Kindusid omma
		Sou järrele, ja
		keiksuggu Einas-
		keski,

Sel Kuul on 31 Päeva.

19 Sebald	└	willud	kesi, keisruggu
Jerusalemima ärrarikmisk. Luik 19			mis ial Liba-
20 <i>10. p. 3. a. 3. p.</i>			dega on. Meed
21 Wilibert	✠	ööd	leit tullid Noa
22 Safens	●	1, 2 e. l	jure Laema, kah-
23 Parsabas		Mür-	hestecht Paar-
24 <i>Perthi Pädm</i>	✠	riista-	ris teigest Eih-
25 Ludwif	⋯	minne	hast, kus Ello-
26 Greneus		tulega.	Waim sees olli,
Bariskrist ja Tölnerist, Luik 18.			nenda kui Jum-
27 <i>11. p. 3. a. 3. p.</i>			mal Noale olli
28 Augustin	└	Selged	rikinud.
29 <i>Joan. Sult.</i>		ilmad.	§. 62. Mona
30 Benjamin	└	4, 6. e. l.	ja Toibust vält
31 Rebecka	●		Noa ta wotund,
			ja ennese jure
			koggunud, kei-
			gest

nel selle ku päwal touseb päälle 3. merendel
 värrast kello 4 ning lähhäb alla, merendel pärrast
 kello 7. päew en piik 14. ning üks pool, ö agga
 9. ning üks pool tundi.

1	Elvius	
2	Elisa	
Kurdisti ja Keletumast, Mark. 7		
3	12 P. v. 3. a. J. P.	
4	Reinard	☉ pil-
5	Moses	mes
6	Mangnus	● 10, 2. e. l.
7	Kai	päärast
8	Mar. Sänd.	sedda
9	Albigaal	⌞

Prestriist ja Lewitist, Luk. 10.		
10	13 P. v. 3. a. J. P.	
11	Pööril Pääw	✠ selged
12	Sirus	✠ willud
13	Amatus	☉, 48. e. l.
14	† Alendama.	ja
15	Nikodemus	→ wägga
16	Eiwemia	tuulsed

Kämnest Piddali többis, Luk. 17.		
17	14 P. v. 3. a. J. P.	

gest Moast, mis
 s'nakse, et se Ju-
 nimestele ja
 neile teiste Lo-
 madele Edma-
 ajaks pididi ol-
 lema, nenda kui
 Jummal Moale
 oli lasknud.

§. 63. Kui
 Moa nüüd nen-
 de keikidega sees
 oli, siis ööldak-
 se: Jehowa is-
 se panni Uks
 temma takka
 kinni. Ja sel-
 sammal Päwal
 lõhkesid keik su-
 re Sänggawusse
 Hallikad, ja
 Saewa Eugid
 tehti lahti, ja
 sai

Hel Kuul on 30 Päwa.

18 Berner	☉		sai hirmus kange
19 Baustus	→	ilmad	ge Wihma:
20 Tõnnis	☉	4, 33. p. 1	Saddo Ma
21 Matt. P.		on	peäle nelliküm-
22 Morits		lota.	mend Päwa ja
23 Osea	→	Uddu-	nelliküm-mend
Mammouast, Matt. 6, 24.			Sõd sütepuh-
24 15 P. p. 3. a. J. P.			ko, nenda et Ma
25 Harald		sed	peäl sedda Wet
26 Adolw	→	rohma:	ni paljo sai,
27 Tetel	☉	sed	et se tõstis sed-
28 Wentzel	→	9, p. 1.	da Raewa til-
29 Willeh. Pääm		il-	les, ja et se kõr-
30 Hieronimus		mad.	gesse tõsteti
			Ma peält, nen-
			da

12 nel selle ku päwal touseb päike lello 6. ning lähhab alla lello 6. pääl on pikk 12. ning 6 la 12. tundi.

OKTOBER. Wina - eh! Roja - Ku.

Raint - Elina surruust, Eul. 7.

116 P. p. 3. a. 3. P.

2 Bolmer

Monned

3 Bolrat

kuiwad

4 Jairus

└ ja

5 Prants

7, 11. p. 1.

6 Bides

selged

7 Anialia

pawat.

Wee: Tibbtsest, Eul. 14.

8 17 P. p. 3. a. 3. P.

9 Zionifius

Mende

10 Burkart

✠ jär-

11 Angelus

rele

12 Mal

11, 24. e. l.

13 Teresia

on

14 Kallistus

tuulsed

Suremaj Käsufst, Matt. 23.

15 18 P. p. 3. a. 3. P.

16 Rakus

✠

17 Diov

niisked

da et se Laew

fäis Wee peäl.

Ja Wesst toufist

wesl ennam, ja

wöttis ni wäg-

ga Woimust

Ma peäl, et feif

need kōrged

Mäed, mis feif

ge se Laewa al

ollid, said fae-

tud.

§. 64. Eüs

heitis feif Lihha

Hinge, mis Ma

peäl lifus, ni

håsti Linnud,

kui kōjulsed, ja

Metsalisjed, ja

feif Romajad,

mis Ma peäl
romawad, feif
Innimesjed ka;
Feif kelle

Sel Kuul on 31 Päwa.

18 Lukas	✠ ja	Kelle Elly Wai- mo Ohl ta Min- na sees olli, kei- fist, mis Kuiva peäl olli lodud ellama, surri är- ra, ja neid kau- tati Ma peält ärä, ja ei jänub ülle ühtegi, kui agga Noa ja need, kes tem- naga Laewas ollid. Ja Wessi wöttis Woimust Ma peäl sadda ja wiisküm- mend Päwa. §. 65.
19 Eutsius	roppud	
20 Wendelin	✠ 10 8. e!	
21 Ursel	ilmad	
Ulwatud Janimessfest, Matt. 9, 1.		
22 19 P. P. 3. a. 3. P.		
23 Salome	✠	
24 Wlorentin	odata.	
25 Kristian	Lummi-	
26 Amandus	✠ sad-	
27 Wilip	do.	
28 Engelbregt	✠ 0, 2. p. 1.	
Pulma Ribest, Matt. 22, 1.		
29 20 P. P. 3. a. 3. P.		
30 Josawat	✠ Kõlmad	
31 Wolrogang	död.	

16 nel selle ku päwal touseb pätkle pole tundi
pärrast kello 7. ning lähhäb alla pole tundi pärrast
kello 5 päätw on piff 9. ü 15. tundi.

1 Pühade P.	Raunid	§. 65. Ja
2 Pügede P.	Külmad	Jummal mõt-
3 Kotelleb	└ ja	les Noa peäle, ja
4 Ott	● 4, 46. §. 1.	keige Ellajatte,
<hr/>		
Kuninga Mehhe-Polast, Joak. 4.		ja keikide Eojusa-
5 21 P. p. 3. a. 3. P.		te peäle, mis
6 Baltser	✠ nende	temmaga. Lae-
7 Klaudius	järrele	was ollid; Ja
8 Brits	segga-	Jummal lastis
9 Teodora	sed	sille Ma Tuult
10 Martin E.	tuulsed	käia, ja Wessi
11 Martin Püist	⊕ 1, 25. §. 1.	allanes ärra; ja
<hr/>		
Katwolaast Sullafest, Matt. 18.		Süggawusse.
12 22 P. p. 3. a. 3. P.		Hallikad pandi
13 Predriß	☼	finni, ja Laewa
14 Leopold	ilmad	Lugid, ja Sad-
15 Atanastus	└	du Laewast keel-
16 Alwäus	selge	di ärra; ja
17 Tonas	☼	Wessi läks tag-
18 Ewra	taew.	gasi Ma peält
		ja sai wähhemaks, kui sadda
		JA

Sel Kuul on 30 Päwa.

Kohw, Rahhast, Matt. 22, 15.

19 **23 P. p. 3. a. J. P. Liib.** ● 5,

20 Amos | ↗ (4. e. l.)

21 **Mar. Ohw.** | ✚ Kultima

22 Sefilia | järrele

23 Klement | on

24 Josias | wiim

25 **Kadrina P.** | ja

Wiiimsest Kohust, Matt. 25.

26 **24 P. p. 3. a. J. P.**

27 Isai | 10, 15 e. l.

28 Künter | s. fulla

29 Ewert | ilm

30 **Andrase W.** | ✚ odata.

ja wiisküim-
mend Päwa ot-
sa said, se olli
täis wiis Kuud,
süs jäi se Laew
seisma Homiko
pool Made sees
Araratti Mäg-
gede peäle. Ja
Wessi sai ikka
wähhemaks,
nenda et pool
kolmat Kuud
pärrest sedda
pailshid Mägge-
de Otsad.
§. 66. Nelli-
küm-

9mal selle ku päwal touseb päike pole tundi
pärrest kello 8. ning lähhab alla pole tundi pä-
rast kello 3. päaw on pitt 7. öagga 17. tundi.

DECEMBER. Joulou - Ku.

1	Arend	Kül-	kümmend Pä-
2	Kandidus	mad	wa pärrasi sed-
<hr/>			
Kristusse siise-sõitmisest, Matt. 21.			
3	1 Kr. Eull. P.	3, 19. p. l.	selle Laewa Ak-
4	Algaton	selged	ken lahti, ja las-
5	Wolber	└	kis ühhe Kaar-
6	Riggolas	ilmad:	na wälja, ja se
7	Algata	lummi-	lendas süna
8	W. Sam. P.		ja teüna senni
9	Juhkum	saddo.	kui Wessi Ma
<hr/>			
Lähhet enne wiinisi päwa, Eul. 21.			
10	2 Kr. Eull. P. Lüh. P. 18,		peält ärrakui-
11	Elso	(56. p. l.)	was. Siis las-
12	Ottilla	└ Tuul	kis temma ühhe
13	Eutia	ja	Euikesse wälja,
14	Nikasius	lummi-	et ta saaks näh-
15	Johanna	tuisf.	ha ehk teada,
16	Idia	✠	kas Wessi Ma
<hr/>			
Joannes Wangi-Tornis, Matt. 11.			
17	3 Krist. Eull. P.		peält oli kahha-
			nend. Agga se
			Euikenne ei
			leidnud mitte
			omma Jalla-
			Warwastele
			Hin-

Sel Kuul on 31 Päwa

18	Kristow	● II, 32. p. l	Hingamis se
19	Eott	● Vehmed	Maad, ja tulli
20	Abraam	✠ uddus	Noa jure taaga-
21	Toma P.	sed	si Laewa, sest et
22	Beata	ilmad	Wessi weel lei-
23	Ado	lõppe	ge se Ma peäl
Joannesse Tunnistusfest, Joan. 1.			olli. Eius otas
24	Krist. Tulem. P.		temma weel teist
25	Joulo P.	tamad	seitse päwa, ja
26	Teine P.	● 10, 8. p. l	lastis jälle üh-
27	Kolmas P.	aasta,	he Tuikesse Lae-
28	Süta L. P.		wast wälja, ja
29	Noa	●	se tulli temmä
30	Tawet	...	jure Ohto:Ujal,
Kristuse Sündimissfest, evl. 2.			ja wata (ööl-
31	P. p. Joulo	✠	dasse) üks Si-
			li: Pu Leht, mis
			ärnamartud, ol-
			li temma Suus.

Se

ionel selle ku päwal tawesed päite werendel
 pärrast kello 9. ja lõhhäb alla 3. werendel pärrast
 kello 2. päaw on piit 5. ja üks pool tuudi, ö agga
 18. ja üks pool tuudi

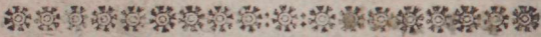
Päwa ja Ku-warjutamisest.

Sel aastal saab Päaw kaks korda, ja Ku kaks korda warjutud.

Päwa warjutamisest on, teine Janiku, teine Soulo ku ajal, agga neid ei woi meie päikus mitte näha.

Esimesenne Kuwartujaminne on 12mal Neäriku päwal; üks ossa sest on meil agga näha. Hakatus on pärrast lounat, kui kell liggi pool wiis on, ja ka lõppeb wähe pärrast kello seitse. Ku saab Louna pool pimmedaks liggi 7 tolli.

Uhhesamal Heina-Ku päwal saab ku teist korda warjutud, agga se ep olle ki tolli laiusel ku pohja pool. Ku ep olle sel ajal koggoniste meie jures weel toušnud, sepärrast meie ei sa sedda näha, waid peame neile sedda jätma waata, kes siin ma peäl meie wastastikko el lawad.

Se olli Innimestel sureks Nõmüks, sest nemmad tundsid sellest, et Wessi Ma peält olli ärrakahhanend. Ja Noa otas weel

weel teist seitse Pawa ja lastis jälle ühhe
Tuisesse wälja, ja se ei tulnud mitte en-
nam temma jure taggasi.

§. 67. Kui keik ühtekokko pool üks-
teistkümmet Kuud said mödalainud, sest
Pawast armata, kui Noa Paewa peäle
läks, siis Noa wöttis Paewa-Kattust peält
ärä, ja watas ümberkaudo, ja näggi, et
Ma olli tahhenend. Siis otas temma
weel poolteist Kuud Aega, ja siis olli Ma
dige kuiwaks sanud: nenda et Noa ja
keik temma Selts üks täis Aasta, Pa-
wast Pawani üllesloetud, seäl Paewas ol-
lid. Kuus sadda Aastad olli temma wan-
na, kui ta Paewa läks; ja kuus sadda ja
üks olli temma, kui Ma olli kuiwaks sa-
nu. Ja seält Aast armata, kui Jum-
mal Paewast ja Maad olli lonud (§. 3.),
ollid se kuusteistkümmend sadda, wiisküm-
mend ja kuus Aasta, kui Upputusse Wes-
si Ma peäle tuli (§. 63.).

§. 68. Jummal Raaso peäle oli Noa
Laewa läinud (§. 60.), ja Jummal räs-
kis Noale nüüd ka jälle kui se Nüst täis
sai, ja ütles: Minne nüüd Laewast wäl-
ja, sinna ja sinna Naene, ja so Pojad
ja so Poegade Naesed; ja keik Ellajad,
mis sinno jures on, keigest Sihhast, ni häs-
ti Siinud, kui Sojusfed, ja keik Roma-
jad, mis Ma peäl romaroad, to ennesega
wälja, et nemmad jiggivad Ma peäl ja
Suggu teagewad, ja neid paljo saab Ma
peäle. Siis läks Noa wälja, ja temma
Pojad, ja temma Naene ja temma Poe-
gade Naesed temmaga; keik Ellajad, keik
Romajad, ja keik Siinud, mis tal ligub
Ma peäl, omma Sugguwõssade järrele,
läksid Laewast wälja.

§. 69. Selle helde Raitsmisse peäle eh-
hitas Noa Jummal Auniks ühhe Alta-
ri ülles, ja wõttis keikist puhtaist Sojus-
test (§. 60.), ja keikist puhtaist Sindudest
(mis

(mis selle Nastaga jo Kauniste wõisid olla
 sigginud seal Saewa sees : neist wõttis tem-
 ma monned, ja ohwerdas neid Jumma-
 lale Põlletamisse : Ohwriks selle Altari
 peäl (S. 43.). Jummal siis watas hel-
 deste selle ohwri peäle (S. 42.), ehk se olli
 ni armas Jummal Melest, et õõldakse :
 Ja Jehowa mõtles ommas Süddames :
 Ei ma tahha mitte enam sedda Maad
 ärrawanduda Inimesse pärrast, sest In-
 nimesse Süddame Mõtlemised on kurr-
 jad temma Lapse Põlwest ; ja minna ei
 tahha enam, keik mis ellab, mahhalua,
 nenda kui ma ollen teinud. Ei pea ka ed-
 despiddi keige Ma ilma Päiwil mitte lõp-
 pema Semendaminne egga Leikus, ei Rõlm
 egga Pallaw, ei Sui egga Talwe, ei
 Pääw egga Dõ.

S. 70. Jummal räkis ka sedda Noa
 ja temma Poegade wasto, ja ütles :
 Wata, minna sean kindlaste omma Seä-
 dust

dust teiega, ja teie Sugguga pärrast teid,
ja igga ellawa Hingega, mis teie jures
on, Lindudega, Lojustega, ja keik nende
Metsalistega, mis teie jures, keikidega,
mis Laewast on wäljalainud, keikide Ella-
jattega, mis Ma peäl on, et ükski Lihha
ei pea ennam sama ärrakautud Upputus-
se-Weega, ja ei pea ennam nisuggust
Wee Upputust ollema Maad ärrarikkus-
mas. Ja se on se Seädusse Täht: Om-
ma Wikkerkari ollen ma Pilwedesse päñ-
nud, ja se peab Seädusse Tähhets olle-
ma minno ja Ma wahhel; ja se sünnib,
kui ma Pilwed pilwetan ülle Ma, siis peab
sedda Wikkerkaart Pilwes nähtama, ja
ma tahhan Mele tulletada omma Seä-
dust, mis minno ja teie wahhel keiges Lih-
has, et ei pea mitte ennam Wessi sama
Upputusseks, keik Lihha ärrarikkuda.

§. 71. Ja Jummal önnistas Noat ja
temma Poegi ja ütles neile: Tehke Sug-
gu

gu ja teid sago palju, ja täitke se Ma täis :
siggige Ma peäl, ja teid sago palju seäl
peäl. Ja teie Kartus ja teie Hirm sago
keige Metsaliste peäle, ja keige Lindude
peäle, mis Taewa all on; keik, mis Ma
peäl ligub ja keik Merre Kallad, need on
teie kätte antud. Keik, mis ligub, mis el-
lus on, olgo teile Noaks, keik annan min-
na teile, nenda kui haljast Nohto. Om-
meti ei pea teie mitte Eihha soma temma
Hingega, se on temma Werrega kui ta
werrine ja tores alles on.

§. 72. Nenda se helde Jummal andis
felle ue Ma-il na Rahwale keik need On-
nistamisjed jälle kuulda, ja seadis Ma
peäl keik nende Wallitsusse alla jälle, nen-
da kui Adama Päiwil (§. 12.). Ja et se
keigeessimehe hirmus Pat Ma peäl se
olli, et Innimesse Werd ärrawallati, kui
Kain omma Wenda Abelit ärratappis
(§. 45.), siis Jummal kelas sedda niüd

Kangeste, ja ütles: Tõest, minna tahhan
teie Verd teie Hingede parrast takkanou-
da; keikide Ellajatte Käest tahhan ma sed-
da takkanouda, ja Innimesse Käest, igga-
ühhe temma Wenna Käest (S. 46.) tahhan
ma Innimesse Hinge takkanouda. Ja kes
Innimesse Verd ärrawallab, selle Wer-
ri peab jälle Innimesse läbbi sama ärra-
wallatud, sest Jummal on Innimest enne-
se sarnatseks lonud ehk Jummal Nao
järele teinud.

S. 73. Ja Nao ellas parrast Bee
Upputusse Hakkatust kolmsadda ja wiis-
kümmeend Aastad; nenda et keik Nao
Ello, Pärwad ollid ühheksa sadda ja wiis-
kümmeend Aastad (S. 61.), ja ta surri
ära. Temma olli se wiimne, kellele
Jummal ni pikka Ello: Igga weel siin
Ma peäl (S. 49.) andis; parrast sedda
jái se jo ilka lühhemaks ja Innimeste
Ello, Pärwad wähhemaks, et iggaüks
sedda

sedda ennam Surma peäle peab mötlemä, ja ennast sinna wasto walmistama.

Neljas Peatük.

Keelede Seggamisfest, ja
Noa Sugguwõsfast.

S. 74.

Misuggune hirmus Nuhtluse olleks Innimesi käl piddand kelama Põlwest Põlwe, Jummalat Melega wiyhastada, fest et Lapsed ja Lapse Lapsed ni mitmes Põlwes sedda woisid kuulda sada omma Wannematte Suust, kes pärrast Wee-Upputus ni mitto sadda Alastad weel ellasid (S. 73.); ja olleksid fest woitud moista, mis kerge Alsi se Jummalal olleks, Innimesi Ma peäl nuhhelda nende Pattude pärrast, et se käl temma helde Eotusse järrel mitte ennam ei

piddand Wee. Upputusse läbbi sündima
(S. 70.) Agga se unnustadi ommeti pea
ära: Hammi Poja. Poeg olli Nimrod,
sellest ööldakse, et ta hakkas wäggewaks
sama Ma peäl, ja olli wäggero Lihno.
Uamisse peale, ja hakkas jo ühte Ku
ningriki seädma Babelis; nenda et teised,
kes kül temma Wendadeks leik ollid ar
mata, piddid temma Wäggewalda kart
ma, ja ennast temma Wallitiusse alla
heitma, mis mitte enne Wee. Upputus
gi polnud kuuldud.

§. 75. Weel ennam wihhastadi Zum
malat sega, kui innimesi hakkas rohke
minne sama Ma peäl, et nemmad ette
wötsid, ennestele ühte Linna ja Torni
ehhitada: selle Torni ots piddi ullata
ma liggi Taewani, et nemmad ennestele
sega suurt Nimme teekiwad tulles
Pölwede Nahwa jures, ja et se neile
Kollo. Koggumisse. Tähhets olleks, ja
se

se Linn kindlaks Poigaks, et neid ei saaks
lajale pillutud keige se Ma peäle. Nem-
mad siis teggid Teiliskirwa ja põlletasid
neid diete, ja hakkasid sedda Torni ja Lin-
ehhitama, nenda et neil olli se Teiliskir-
wi Kirwiks, ja Mäe. Waik olli neil
Sauaks.

S. 76. Keiget Ma, ilmal olli siis üks
Kele, Murre ja ühhesuggused Sannad,
fest need ollid keik Noa Lapsed ja Sug-
gurossa, kes nüüd Ma peäl ellasid (S.
64.): Jummal tahtis, et nemmad en-
nast piddid laiale andma Ma peäl sedda
tāitma (S. 71.); ja mitte siina palja
ühte Kohra ennast ni kindlaste sead-
ma ellama: agga nemmad ei tahtnud
mitte omma ettewoetud Noa mahhajat-
ta, nenda et Jummal nendest ütles: nüüd
ei kela neid ükski keik sedda teggemast,
mis nemmad on walmis mõtelnud. Se-
pärast teggi Jummal sedda, nende pat-

tust Nou rikkuda ja keelda, et ta ärra-
seggas seal nende Kele-Murre, et nem-
mad teine teise Kele-Murret ei saand
moisia. Ja Jummal pillas neid seält
laiale keige Ma peäle, ja nemmad jät-
sid se Liina ülesehitamatta; sepärrast
pandi se Paiga Nimmi Ebreä-Keles
Vabel, ehk Ärraseggamisese-Paik, sest et
Jehowa seal keige Ma ilma Kele-Mur-
de on ärrasegganud.

S. 77. Seddawisi piddid Innimesed
ennast nüüd Ma peäl laiale lautama, et
se küll nende Nou koggoniste ei olnud (S.
75.), agga Jummalä Nou olli se. Püh-
has Kirjas ehk Piibli-Namatus on mit-
tu nende Ello-Paikade Nimmedest, kuh-
ho nemmad endid on seadnud ellama,
üllespandud; ja ka mitme Innimese
Nimmed sestamma Noa Sugguwõs-
sast: keige enamiste nimmetakse neist
üks kis Innimesi Pölwest-Pölwe, sen-
ni

ni kui wanna Testamenti. Nja Pöppetus
sesse, kui se tootud Ma- ilma Snnisteg-
gia (S. 31.) sai Neitsist Mariast Ilmale
todud.

S. 78. Noa kolmest Pojast tulles siis
se tähhele panna, kelle Nimmi Sem olli
(S. 55.), üks wagga ja Zummala Kart-
lik Znminenne (1 Mos. 9, 26.); sadda
Nastad olli ta wanna, kui temmale sün-
dis üks Poeg, Arpaksad Nimmi, kaks
Nastad pärrast Wee-Upputusist. Ja Sem
ellas pärrast sedda weel wiisfadda Nas-
tad, ja sünnitas Poegi ja Tüttrid: nen-
da et ta leik ühtefokko mannaks sai täis
kuusfadda Nastad, ja surri ärra. Tem-
ma Poeg Arpaksad ellas agga nellifadda
kolmfümmend ja kahheksa Nastad. Sel-
le üks Poeg olli Sela; se sai mannaks
nellisa da kolmfümmend ja kolm Nastad.

S. 79. Sela Poeg Eber (kellest Ebreä
Kahwas omma Nimmi sanud), ellas nel-

lisadda, kuuskümmend ja nelliAastad, ja
temma üks Poeg Peleg ei ennam, kui
kaksfadda, kolmkümmend ja ühheksa Aas-
tad, nenda et Innimeste Elu-Päiwad
jälle jo paljo wähhemaks jaid (S. 73.).
Pelegi Poeg Heu ellas nendasammoti
kaksfadda, kolmkümmend ja ühheksa
Aastad, ja temma Poeg Serug kaks-
fadda ja kolmkümmend. Selle üks Poeg,
Naer Nimmi, ei olnud wannem, kui
üksfadda, nellikümmend ja kahheksa Aas-
tad, kui ta surri; agga Naori Poeg Tera
ellas kaksfadda ja wiis Aastad. Tem-
ma üks Poeg olli Abraam, se ellas üks-
fadda seitsekümmend ja wiis Aaastad,
ja temma Wennad ollid Naor ja Ha-
ran; ja Haranil olli üks Poeg Eor Nim-
mi. Meist tulleb nüüd rohke minne rā-
fida.

Wies Peatük.
Abraamist ja Lottist.

§. 80.

Abram ehk Abraam olli jälle üksford üks wagga ja Jummalakartlik Inimenne (S. 53.); agga temma ellas ni-sugguste Seltsis, kes selle õige tõsise Jummalat enistust ollid mahhajätnud, ja teisi Usjo hakkanud Jummalaks nimetama, ja Jummalat wiisi auustama. Sepärrast ütles Jummal Abraami wasto: Minne omma Maalt, ja omma Suggulaste Seltst, ja omma Issa Koiast ärra, senna Male, mis ma sulle tahhan näidata; ja matahhan sind, ehk sinno Sugguwõssa, sureks Nahwaks tehha, ja sind õnnistada, ja sinno Nimme sureks tehha, ja sinno sees peawad Peik Sugguwõssad Ma peäl õnnistud sama,

se on, et temma Suggust üks piddi wäärt
arwatud sama, sedda Duniesteggiat Il-
male tua, kes Paradisi Aedas jo tootud
olli (S. 77.), ja Kurrati Pea piddi rõh-
huma, ehk Innimesed temma Melewal-
last ärrapeastma (S. 31.).

§. 81. Abraam oli sündinud Uri Linnas
Kaldea Maal; se oli Kanaani
Maast ennamiste Homiko pool; seält
läks temma, ja ta Issa Tera, ja ta
Maene sara, ja temma Wenna, Pöcg
Lot essite Mosepotamia Male, Harani
Linna, se oli Uri Linnast Pohja pool
peäle kahheksakümme Wennikoorma;
sinna jäi ta Issa Tera ellama, ja surri ka
Haranis. Agga Abraam wöttis Sum-
mala Kasso peäle, Sarat ja Lotti, ja
keif nende Warrandust, ja keif need
Waimud ehk Perre, mis nemmad en-
nestele ollid Haranis saatnud, ja läksid
seält wälja káima Loune pole, nenda et
Kal-

Kaldea, Ma neile jäi kõrwale Homiko-
pole, ja kaisid, senni kui nemmad said
Kanaani-Male Seal näitas Jummal
ennast Abraamile ja ütles: Se on se Ma,
ehk seddasamma Maad tahhan ma sinno
Suggule anda.

§. 82. Abraam löi siis senna mitmes
Paikas ommad Telsid, ülles, ja kais
ikka peäle Loune pole, senni kui se sündis,
et Mälg olli seal Maal, ja wägga kange
Mälg, siis läks Abraam Egiptusse. Ma-
le, et temma seal kui woõras pid di ella-
ma. Kui se Egiptusse Runningas tedda
seält hakkas ärrasaatma, siis tuli A-
braam sa temma Maene, ja keik mis
temmal olli, ja Lot temmaga, jälle tag-
gasi Kanaani Male, senna Paika, kus
temma Telsid keige, esiti ollid olnud
Beteli ja Ai Liina wahhel, ja kuhho ta
Jummala Nuuks ühhe Altari oxi ehhi-
tand. Ja Abraam kulutas seal Jehowa

Mimme, se on, ta õppetas Innimesesi,
Jehomat, sedda ellawat Jummalat te-
nida (S. 50.).

S. 83. Jummal olli Abraami ja Lotti
wägga rohkeste õnnistand nende Tee-
Käimiste peäl, keigesuguste Asjade po-
lest, nenda et õõldakse: Abraam olli wäg-
ga rikkas Lojustest, ja Hõbbedast ja Kul-
last; ja Lottil, kes Abraamiga käis olli
ka palju Buddolojusfid, ja weikfid ja
Telka; nenda et se Ma ei suutnud neid
mitte ühheskous kanda, et nemmad ollef-
fid woinud ühhes seäl ellada, sest et nen-
de Warrandust palju olli. Ka olli mit-
tokord Riido Abraami Karjaste wahhel
ja Lotti Lojuste Karjaste wahhel.

S. 84. Abraamil ei olnud sest Nõmo,
sest et ta Jummalat kartis, ja hea Me-
lega Nahho sees püdis ellada. Sepär-
rast ütles temma Lotti wasto: Argo olgo
Riido minno ja sinno wahhel, ja minno
Kar-

Karjaste ja sinno Karjaste wahhel, seft
 meie olleme Wennaksed ehk Suggula-
 sed; Eks keik se Ma olli tühhi sinno ees?
 Lahku nüüd minnust ärra; lähhed sa
 wasakut Rät, siis lähhen minna parre-
 mat Rät, ja lähhed sa parremat Rät, siis
 lähhen minna wasakut Rät. Siis Lot
 wastas keik Jordani Jõe äärsel lagge-
 dat Kohta lääbi; ja et seäl keiges Pai-
 fus Wet olli, ja Toidast temma Lojuste-
 le, siis Lot waltises ennesele keik sedda
 laggedat Kohta, ja nemmad lahkusid tei-
 ne teisest ärra: Abraam jäi ellama Kanaa-
 ni Male, ja Lot jäi ellama selle laggeda
 ehk tassase Ma Linnadesse, ja Ildi ommad
 Telgid ülles Sodoma- Linnast sadik.

S. 85. Päärast sedda olli Lot ellamas
 Sodoma- Linnas sees; agga Sodoma-
 Mehhed ollid wägga furjad ja pattused
 Jummalas ees; sepäärast ei tulnud se tem-
 male

male mitte heaks. Se sündis, kui So-
 doma Kuningal ja temma Selttimees-
 tel Sõdda tulli teiste ümberkaudo, Kun-
 ningattega, ja nemmad Taplust pidda-
 sid; et Sodoma ja Komorra Kuningad
 piddid pöggene ma omma Waenlaste eest,
 sest et nende Wäggi mahhalódi, ja
 Waenlasted wótsid keik Sodoma ja Ko-
 morra, Liinnade Warrandust, ja keik
 nende Eoidust ja láksid sega árra; ja
 nemmad wátsid ka Eotti, Abraami Wen-
 na, Poega, ja temma Warrandust en-
 nestega, ja láksid árra.

§. 86. Jummal ei tahtnud Eotti weel
 mitte lasta hukka sada, sepárrast píidi
 Abraam temma Urrapeástia ollema. Kui
 Abraam kulis, et Eot olli Wangi widud,
 siis satis ta ommad öppetud Mehhed
 wálja, mis temma Perres ollid sündi-
 nud ja kaswand, kolmsadda ja kahhel-
 sateistkümmend, ja ajas neid Waenlasti
 tak-

takka, ja Dõ Aleges tulli ta mitmest po-
lelt ühtlase nende peäle ja löi neid mah-
ha, ja tõi ka taggasi Lotti, ja temma
Warrandust, ja Raesed ja muud Rah-
wast, ja andis Sodoma Kuningale keit-
temma omma jälle kätte, ja ei piddand en-
nesele sest ühtegi.

§. 87. Sellest ollesid Sodoma ja Ko-
morra, Rahwas, ja nende Seltsimeh-
hed piddand Märko wõtma, ja õppima
sedda tõssist Jummalat auustama, kes
neile Abraami läbbi sedda Head teggi;
agga nende Ello. Wisid said ikka kurje-
maks, ja neil ei olnud ühtegi Kartust,
keisuggu häbbematta ja roppo Lõõd teh-
jes omma Lihha-tahtmisse järrel. Nen-
de Patto. Meõt sai täis se läbbi, ja se-
pärast piddi Jummalas Nuhklus nende
peäle tulles. Agga et Lot nende seas
enas (§. 85.), siis piddi se Abraamile
ette teada sama, et Jummal tedda A-

braami parrast tahtis seält arrapeasta ja
Ellusse jätta.

§. 88. Se sündis seddawisi: Jummal
olli ennast jo mittolord Abraamile näit-
nud õige nähtawal wisil (§. 81.); kui
nüüd Abraam üksford istus omma Tel-
gi Ukse ees, kui Pääw pallaw olli, siis
ta näggi, kolm Meest temma Kohhal
seiswad; ta tundis pea, et üks olli Je-
howa, ja telfed ollid kaks pühhad Ingliid,
kes Innimesse Naul siin temma ees sei-
sid. Abraam isool sis separrast nende was-
to Telgi Ukse jurest ja kummardas Mani
Jehowa ette ja ütles: Issand, kui mä
nüüd Armo leian so Silma eest, siis är-
ra minne mitte, pallun ma, omma Sul-
lasest möda. Et sago pissut Wet todud,
ja peske ommad Jallad, ja toetage en-
rast seie Pu alla; ja ma tahhan Leirwa-
Pallokest tua, ja finnitege omma Süd-
da, parrast woite teie eddasi minna.

§. 89. Jummal oli ni helde, ja ei pan-
 nud Abraami immelikud Palwed mitte
 pahhaks, waid ütles temmale: Te nenda,
 kui sa olled rārinud. Nemmad jäid siin-
 na Pu olla, fenni kui Abraam ja Sara,
 temma Naene. neile said Koga walmis-
 tanud, ja nemmad sõid Abraami nähhes.
 Seäl jures kütutas Jummal Abraamile
 ka se rõmus Eannum, et ta ütles: Ma
 tahhan tõeste jälle sinno jure tulla selsam-
 mal Aasta Ajal, ja Sara, so Naesel,
 peab siis Poeg ollema. Sara kulis sedda
 Telgi Ukse tanga ja naeris isseenneses,
 sest Abraam ja Sara ollid mollemad wan-
 nad ja ellatand, ja neil ep olnud ühtegi
 Last weel sütsadik olnud.

§. 90. Se peäle need Mehhed, ehk Je-
 howa ja need kaks Inglid, tousid seält ül-
 les, ja watahid Sodoma pose; ja Abram
 läks neudega, neid saatma. Ja Jehowa
 ütles: Peaksin minna Abraami eest sed-

da sallaja piddama, mis minna tahhan
tehha? Sest ma tunnen tedda se polest,
et ra wõttab ommad Eapsed ja omma Per-
ret käsida, et nemmad Jehowa Teed
peawad hoidma, ja et nemmad tewad õi-
gust ja mis kohhus on j t. s. Ja siis ütles
Jehowa Abraamile: Et se Kõrsendamis-
se Heäl Sodomast ja Komorrast suur on,
ja et nende Parrud wägga rasked on, se-
parrast tahhan ma alla minna watama,
kas nemmad keikipiddi teinud sedda Kõr-
sendamist mõda, mis mo ette tulnud, ehk
mitte.

S. 91. Et Jehowa ehk se tõssine Zum-
mal ennast siin Annimesse, Naul näitas
(S. 88.), siis rakis temma ka Zinnimes-
se Wisil; ja et tulle seäl jures koggoniste
mitte mõttelda, et Zummal otse peaks es-
siti minnema ühte Asja watama, enne kui
ta sedda õiete teada saab; temma teab ja
tunneb keik tullewad Asjadgi ette ärra;
weel

weel fergem on temmal siis sedda teada,
mis jo sündinud ja tehtud on. Abraami
Süddame Mõtted piddid se läbbi teada
sama, mis temma seäl jures wõttaks
mõttelda ja tehha.

§. 92. Sepärrast need teised Mehhed
ehk need kaks Inglid, pörasid seält ärra
ja läksid Sodomasse; agga Abraham jäi
weel Jehowa ette seisma. Temma Meles
vlli ta Wenna, Poeg Lot, kes Sodomas
ellas (§. 85.); sepärrast astus Abraham
liggi, ja pallus tedda allandikkult, ja üt-
les: Kas sa tahhad ka sedda Diget selle
Dälaga lõppetada? Ehk on wahhest wiis-
kõnnimend Digid seäl Linnas, kas sa siis
tahhad lõppetada ja ei mitte andeks anda
selle Paigale, nende wiefümme dige pär-
rast, mis seäl sees on? Se olleks sulle
Teotusjeks —: eks keige Ma-ilma Koh-
tomoißija ei peaks teggema, mis kohhus
ja

ja õige on? Ka se Psalmi ei pandud pah-
haks (S. 89.), waid Jehowa ütles: Kui
ma seält Sodoma Liinast wiiskümmend
Õiged leian, siis tahhan ma nende pär-
rast keige selle Paigale andeks anda.

S. 93. Abraam pallus se peäle ueste ja
ütles: Wata, ma ollen ettewõtnud Is-
sandaga råkida, ja minna ollen Põrm ja
Tuhk: ehk wiefümmest Õigest puduwad
wiis, kas sa tahhad siis keik se Liina är-
rarikkuda wie pärrast? Ja Jehowa üt-
les: Ei ma tahha mitte ärrarikkuda, kui
ma seält nellikümmend ja wiis saan leid-
nud. Abraam wõttis Julgust weel ennam
temmaga råkida ja ütles: Ehk wahhest
seält leitakse nellikümmend? ja pärrast sed-
da: Ehk kolmkümmend? ja siis: Ehk
kaksikümmend? ja keigewimaks ütles ta:
Ehk wahhest seält leitakse ommeti kümme
Õiged? Iggaõhhe Psalmi peäle wastas
Sum-

Zummal temmale heldeste, et ta mitte ei tahha's sedda Paika ärrariftudo, kui ta ni paljo Digid seält leiaks, kui Abrahām nimmetas.

§. 94. Uggā se suur Zummal teadis Kūl selgeste, et seäl mitte ennam kümme Digidki ei olleks, ja sepärrast piddi temma Nuhtlus nende Paikade peäle tulles: siiski olli temmal se helde Nou, et need ilma sūta Dinged seält piddid sama ärrapeästetud; Lot ei piddand mitte se Nuhtluse alla sama. Sepärrast tullid need kaks Inglid (§. 92.). Sodoma Linnā, nendasammoti nähtawalt ehk Inni-messe Nāul, kui nemmad Abrahāmi jure ollid tulnud (§. 88.); need piddid Lotti seält wälja saatma. Nemmad tullid õhto Aial siina, ja et Lot neld wägga sepärrast pallus, siis lāksid nemmad temma jure Omajale jāma.

§. 95. Sodoma Mehhed ollid neid ka-
 näinud, enne kui lot neid omma Majas-
 se wiis. Temma wöttis neid wasto kui
 ühhed Jummalast läkkitud Mehhed; ta
 walmistas neile süa, ja nemmad söid.
 Agga nemmad ei olnud ennast weel mit-
 te mahhabeitnut, siis tullid need Liina
 Mehhed, selle Koia ümber, ni hästi no-
 red kui wannad, keif Rahwas wümsesit
 Liina Otsast, ja hüüdsid Lotti ja ütlesid
 temmale: Kus on need Mehhed, kes sin-
 nis jure Oseks tulnud; to neid wälja meie
 Kätte j. t. s. Lot läks nende jure wälja Ut-
 se ette, ja panni Uks ennese takka Lukko,
 ja ütles: Ma pallun Bennad, ärge teh-
 ke mitte Kurja! Temma püdis neid ka-
 mu Toorustega melitada, et nemmad nen-
 dest piddid Rahhul seisma, ja palus:
 nende Meestele ärge teh'e ühtegi, sest se
 pärrast en nemmad mo Kattusse Warjo
 alla tulnud.

§. 96. Sedda pannid' Sodoma Meh-
hed wägga pahhals, ja ütlesid : Se üks
ainus on tulnud kui Wodras seie ellama,
ja se tahhab diete Kohhut moista! Ustu
liggimale, ütlesid nemmad Lottile; nüüd
tahhame sulle ennam Kurja taha, kui nei-
le! Siis kippusid nemmad wägga Lotti
peäle, ja tullid liggi, sedda Ust lahtimur-
ma. Agga need Inglid ehk Mehhed, kes
sees ollid, pistsid omma Käed wälja, ja
saatsid Lotti ennese jure Kotta, ja pannid
Ukse Lukko; ja löid need Mehhed, mis
Kotia Ukse tagga ollid. sure Pimedus-
sega, et nemmad ärrawäsksid Ust otsi-
mast, ja ei leidnud.

§. 97. Kui nemmad said ärralainud,
ja se keik waisseks jäi, siis need Inglid rää-
kisid Lottile, mikspärrast nemmad Jum-
malast senna ollid läkkitud, ja ütlesid: Meie
tahhame sedda Paika ärrariikluda, sest se
Kisfendamine nende pärrast on suur Ze-
homa

howa, ees ja Jehowa on meid läkitanud
sedda ärrarikkuma. Ka räkisid nemmad
Lottile, kui temmal ükski weel seal Liinas
olleks, Wäimehhi ehk muud Suggulasi,
siis ta piddi neile sedda teada wima ja neid
ennese Gelfis seält ärrakutsuma. Lot läks
suis Use wälja, ja ütles omma Wäimees-
tele, kes temma Tüttrid piddid wõtma:
Wõtke kätte, minge siit Wäikast wälja,
sest Jehowa rikub se Liina ärra. Ag-
ga nemmad pannid sedda Naeruks, ja
ta olli omma Wäimeeste Melest, kui
heidaks ta nalja. Nenda Lot tuli ilma
nendeta taggasi jälle.

S. 98. Kui nüüd hakkas foitma, siis
käsiksid need Inglid Lotti jouda, ja üt-
lesid: Touse ülles, wõtta omma Naene
ja omma kaks Tütart, mis sul siin on,
et sind se Liina Üllekohto läbbi ei lõp-
petada. Ja kui ta weel seal wibis, siis
hakkasid need Inglid nende keikide Kä-
te

te Finni, sest et Jehowa Lottile Armo
andis; ja nemmad wišid neid wälja ja
jätšid neid Liina tahha. Seäl Jehowa
ütles Lottile: Katsu, et sa omma Hin-
gega peäsed, ja ärra wata mitte ennese
tahha, ja ärra ja mitte seisma keige se
Laggeda peäle; Katsu, et sa peäsed siina
Mäele, et sind ei löppetada!

S. 99. Agga Lot ütles: ei mitte, pal-
lum ma, Zšand! Et wata, so Sullane
on Armo leidnud so Silma eest, ja sa
olled omma Heldust sureks teinud, et sa
mo Hinge olled Elusse jätnud; ja min-
na ei woi mitte siina Mäele ärrapeäse-
da, et mitte se šnnetus miinusse ei pu-
tu, ja et ma ärra ei surre. Et wata, se-
sinnane Liin on liggi siina pöggeneda, ja
sesamma on weike, eks se volle weike, et
mo hing woiks Elusse jada? Jummal
lubbas sedda temmale ja ütles: Wata,
ma pean Luggu sinust ka sellesinnatse
Usja

Asia sees, et ma sedda Liina ümber ei
lö, mis sa olled räkinud; agga tõtta,
katsu, et sa siina peased, sest minna ei
voi ühtegi teha, enne kui sa senna saad.
Sepärrast pandi selle Liina Nimmi
Saar, se on Weike ehk piisoke Liin, se
pärrast, et lot ütles: ehk se polle weike.

§. 100. Päärw olli kousnud Ma peäl,
kui Lot Soari Liina sai. Ja Jehowa
lastis Sodoma peäle, ja Komorra peäle
saddada Weawlit ja tuld Jehowa Käest
Taemast, ja löi need ammad Liinad üm-
ber, ja keik se Laggeda Kohha seäl üm-
berkaudo, ja keik, mis Maast olli kas-
wanud, nenda et nemmad hopis Ma
peält ärrakaddusid, ja ärrawausid, ja
et üks haisew Zärw seäl Paikas on tän-
napäwani, kus enne sidda need Liinad
keik ollid, ja ni wägga rõmus ja kallis
Ma, et ööldakse: enne kui Jehowa So-
doma

Doma ja Komorra Viinna ärrarikkus, olli
se kui Jehowa Rohho. Ued.

S. 101. Abraam kartis kül, et seäl
mitte kümme Digede ei pidand leitama,
nenda kui ta wimaks omma Patro sees
Jummala ette olli nimmerand (S. 93.);
sepärrast touhis Abraam homiko warra
ülles, ja läks senna Paika, kus ta se
Pääw enne sedda, Jehowa ees olli seis-
nud: ja wastas Sodoma ja Komorra
pole (kus Adama Viin ja Seboimi Viin
ka weel ollid) ja ta näggi, et selle Ma
Suits touhis kui Ahjo-Suits. Oh! kui
suur wois temma Süddame Kurwastus
siis olla, sest et Lot, temma Wenna-
Poeg olli Sodoma-Viinnas ellamas! Ag-
ga Jummal trööstis tedda selle polest,
nenda et döldakse: Jummal mötles A-
braami peäle, ja satis temma pärrast
Lotti keskelt seält Überlõmissest ehk Ar-
ra

rahukkamisest ärra, kui ta need Viinad
ärrarikkus, kus Lot ka sees elas.

S. 102. Lotti Naene watas temma ju-
rest taggasi, ja sai Sola, Sambaks;
sest Jummal olli ütelnud Lottile, et üks
ki ei piddand ennese tahha watama (S.
98.): nenda Lot peasis agga omma kah-
he Tüttriga ellufalt Soari Viina (S. 100.).
Seäl ta näggi ka pea, et need Innimes-
sed kurjaste ellasid, sepärast l'artis ta So-
aris ellada, ja laks seält ülles ja elas. Mäe
peäl ühhe Kopa sees, (se on ühhe sure Ma-
alluse Hugo sees,) temma ja temma kaks
Tüttart, ilma mu Innimesse Seltjita,
nenda kui Piibli-Ramatus on üllespan-
dud I Mos. 19, 31 = 38.

S. 103. Abraam ei woinud, ehk tem-
ma Südda ei kaännud, senna liggidale
jāda ellama; temma Meel olli wägga
halle se peäle, kui ta senna watas, ja
omma Mele tulletas, mis kallis Ma-
Koh

Koht se olli olnud (S. 100.), ja Innimese
te Kurjusie parrast nüüd hopis olli Ma
peält ärrakautud. Temma läks seält ärra,
ja elläs kui Wodras Kerari Linnas,
Wilistide Rahwa Maal, mitto Päwa
ehk kaua Aego.

S. 104. Kui ühhe wagga Innimesse
Kurwastus feigesurem, siis on se Nõ-
mustaminne Jummalast ka tõeste liggi.
Sedda ai Abraam sin ka nähha, sest
nüüd tulli se Aig kätte, et Jummal tem-
male ta Naesest Garast ühhe Poia tah-
tis anda (S. 89.), kellest se suur Rahwas
Ma peäle piddi tulles (S. 80.), ja kel-
le parrast kelle se Kanaani-Ma piddi ol-
lema (S. 81.), kus Abraam jo mitto-
lord kui Wodras olli sees ellanud.

S. 105. Seitsekümmend ja wiis Aas-
tad olli Abraam wanna olnud, kui ta
Haranist wälja läks Kanaani-Male
feige-

keigeesimeest lorda (S. 81.); ja tõiis sad-
da Naastad olli Abraam wanna, kui tem-
ma Poeg Isaac temmale sündis. Kui
mittokord Jummal temmale selle Wah-
he-Mia sees sedda ilka tootas ja kulas,
tahhame nüüd järrestikko tähhele panna.

S. 106. Essite sündis se warsti pärrast
sedda, kui Lot olli Abraamist ärralahka-
nud (S. 84.), et Jummal ütles Abraa-
mi wasto: Tõsta nüüd ommas Silmad
ülles, ja wata sest paigast, kus sa olled,
Pohja pole, ja Loune pole, ja Homiko-
pole ja Ohto pole; Ma tahhan keik se
Ma, mis sa nääd, (nenda kui seäl kõr-
ge Mäggede peält wois kaugele nähha),
sinrule ja sinno Suggule iggaweseks A-
jaks ja Pärrandusseks anda; ja tahhan so
Suggu nenda paljus panna, kui Mul-
la-Põrmo; kui nüüd kegi Mulla-Põrmo
ehk Tolmo woib ärraluggeda, siis peab sin-

no Suggu ka sama ärraloetud. Wötta
kätte, kai se Ma läbbi pitkuti ja laijuti,
sest sinnule tahhan ma sedda anda, se on,
sinno Sugguwösäle pärrast sind.

S. 107. Mendasamma selgeste kulutas
Jummal sedda Abraamile ka siis jälle,
kui Abraam Eorti sai ärropeästnud So-
doma Kuninga Waenlaste Käest (S. 86.),
ja kui ta wägga kurb olli, et ta ilma Lay-
seta elläs, ja et temma Perre-üllema-
taja Poeg se Wisiga ta Pärria olles.
Siis Jummal ütles temmale ühhes Näg-
gemisfes: Se ei pea mitte so Pärria ol-
lema, waid se agga, kes sinno Jhust
tulleb. Ja Jummal wiis tedda wälja
Due ja ütles: Et wata Taewa pole ja
loe need Tähhed: Kas sa woid neid lug-
geda? Menda peab ka sinno Suggu ol-
lema, paljo ja ilma arwamatta.

S. 108. Seäl jures ütles Jummal
ka

En sedda Abraamite: Sedda pead
toeste teadma, et sinno Suggu pead
wooras ollema ühhe Ma sees, mis nen-
de pärraltep olle, ja nemmad sunniwad
neid tenima ja waerawad neid; nellu-
sadda Aastad, — ja pärrast sedda pea-
wad nemmad seält wäljainnema sure,
Warrandussega, — ja neljandama Pöl-
we-Rahwas peawad seie taggasi tulle-
ma, sest et Emori ehk Kanaani Ma-
Rahwa Üllekohhus ei olle weel täis tä-
nini.

(Sufferwal aastal ennam.)

